

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Юлиана Ковачка

Югозападен университет „Неофит Рилски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“,
Факултет по педагогика, катедра „Социална педагогика и теория и методика на
физическото възпитание“, Югозападен университет „Неофит Рилски“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Докторска програма: Теория на възпитанието и дидактика

Тема: „Научнопопулярната педагогика като среда за алтернативна образователна практика“

Автор: Алиша Павлова

Научен ръководител: доц. д-р Траян Попкочев

1. *Общо представяне на процедурата и докторанта*

Докторант Алиша Павлова е зачислена в задочна форма на подготовка в докторска програма Теория на възпитанието и дидактика със Заповед №2955 /19.12.2019 г. Изпълнила е задълженията си по индивидуалния учебен план и е отчислена с право на защита със Заповед №7/08.01.2025 г., а понастоящем със Заповед №749 е прехвърлена в новосформираната катедра „Социална педагогика и теория и методика на физическото възпитание“. По време на своята подготовка докторанта проявява отговорно отношение и нестихващ интерес към избраната за изследване проблематика, който проличава в търсенето на съдействие от страна на научния ръководител и управлението на процеса на обучение в хода на настъпващите структурни и организационни промени. Алиша Павлова работи с деца в Музикална школа „Ashley Academy“, София. Има опит от работата като преподавател по музика с деца в предучилищна и училищна възраст, както и управленски опит в сферата на образованието.

2. *Актуалност на тематиката*

Дисертационният труд отразява фундаменталната промяна в обществото ни по отношение на ролята на информационните технологии и социални мрежи върху начина, по който педагогическите специалисти търсят, систематизират и анализират

информация, както и на подходите, на които основават педагогическото взаимодействие с подрастващите, респективно и средствата, които прилагат за реализиране на иновативни идеи в практиката. Дисертационния труд представя стремежа на педагози-иноватори да откриват и прилагат методи в търсене на онези, които да определи като ефективни и работещи в конкретни ситуации и същевременно да предадат този свой опит по достъпен за обществеността начин, в това число и до колегиалната общност, посредством платформи и канали, но и подкрепен от доказателства и примери от практиката на колеги-учители.

3. Структура и характеристика на дисертационния труд

Дисертационния труд е представен в увод, четири глави, изводи, препоръки, приноси, използвана и цитирана литература и приложения като отговаря на изискванията за структуриране на такъв тип изследване. Библиографията е богата, актуална, съдържа множество чуждестранни източници. Основният текст е представен на 263 страници. Данните са визуализирани добре таблично. Цитирането е коректно.

Представения в първа глава теоретичен анализ на научна литература показва много добра осведоменост на изследователя по отношение на педагогическите аспекти на избраната за изследване проблематика в концепциите „за“ и „против“ нейното утвърждаване в академичната общност. Много добре са изведени функциите на научнопопулярната педагогика. Изследването е своеобразен калейдоскоп на научнопопулярната педагогика, в който проличава умението на докторанта за теоретичен анализ и синтез, авторова аргументация, както и дефиниране на хипотези и тяхната проверка в хода на изследването.

Добре обосновани са научните противоречия между: теоретичните модели и тяхната практическа реализация, между субективност и обективност от страна на авторите, между стереотипи и пренебрегване на контекста. Открито е значимата професионална роля на учителя – ролята му на иноватор. Представена е значимостта на педагога относно нововъведенията в образователната система чрез разработване на нетрадиционни педагогически подходи, основани на рефлексия върху неговия педагогически опит и опита на професионалната колегия. Друг важен аспект е този за значението на научнопопулярната педагогика за разработването на функционалната част на обучението или конкретно на материали, които да бъдат представени на по-широка аудитория специалисти. В приетата от докторанта дефиниция за

научнопопулярната педагогика прозира идеята на Паул Наторп за „педагогизиране“ на обществената среда или така нареченото „социално възпитание“. Днес обаче, както подчертава докторанта то се реализира посредством 1) социални мрежи, в които се представят идеи „чрез лични истории, визуализирани метафори, но при спазена ясна възпитателна цел“ (по Campos 2025); 2) образователни политики – чрез национални стратегии и програми, както и проектна дейност и 3) чрез педагогическа култура, ориентирана към диалогичност, емпатия, подкрепа и позитивизъм.

Във втората глава докторантът подчертава, че съвременните подрастващи се развиват в свят на „алгоритмични препоръки и инфлуенсърска култура“, които ги поставят в променена-донякъде „потребителски ориентирана“ (по мое мнение) позиция и като цяло ориентирана към показност, в която те търсят публичност и признание, но търсят и авторитети и ориентири за достоверност. Изведени проблемни полета, припознавани често като теми „табу“ в образователната ни система като сексуално образование, самота, религиозно образование-теми, които пораждат сериозни полюсни позиции. Ето защо е ценен направеният от докторанта тематичен анализ на „работещи“ в практиката решения от гледна точка на участващите в изследването респонденти, които са тематично разпределени в следните ядра: 1) по предмет на педагогическо взаимодействие, 2) по субекти – родители и деца и 3) по средства на приложението им – игра, общуване, спорт, изкуство, проектно учене, като следва да отбележа, че това тяхно деление е условно и може да се помисли по-детайлно в тази насока.

В третата глава чрез е събран богат емпиричен материал от количествени данни. Тук могат да се открият уменията на докторанта за поставянето на хипотези и тяхната проверка чрез задълбочен анализ на събраните данни. Първоначално се проучва мнението на 50 учители от началния етап на образованието. В проведеното изследване и последващия го анализ изпъква извода - „Целите преди инструментите, а инструментите преди регулацията“ или иначе казано основните проблеми, според участниците в дисертационното изследване, са мотивацията за учене, интересът и ангажираността на учащите. Интересите на учителите към научнопопулярната педагогика в анализа са обобщени като прагматични от гледна точка на приложими идеи, които обогатяват практиката. Следващото тематично ядро са каналите за достъп в съчетание с колегиална рефлексия и подкрепа. Получените данни показват, че приложението на научнопопулярната педагогика влияе върху личния авторитет на учителите и начина, по който ги възприемат техните ученици, а това ги мотивира да

споделят този свой опит с очакването да бъде мултиплициран в образователната среда. Относно проучените бариери при въвеждането на тези идеи при анализа докторанта отчита отговорите - консервативност, неосведоменост и липсваща подкрепа от страна на академичната среда с изследвания, които да ги легитимират като ефективни. От социалнопедагогическа перспектива е значим анализът на тематиката на научнопопулярната педагогика, която споделят учителите-участници в обсъжданията: превенция на насилието, зависимо поведение, личностно израстване и справяне със стреса. Всички теми насочват вниманието към необходимостта от подкрепа от страна на работещ екип от педагогически специалисти в училищната общност, в това число и психолог и педагогически съветник, и социален работник и социален педагог.

В четвъртата глава на дисертационното изследване чрез качествения подход са проведени 10 дълбинни интервюта. Тук ценни са изводите на докторанта, че научнопопулярната педагогика е средство за иновации и промяна чрез: рефлексия върху методите и готовност за експериментиране; не само лично, но и институционално (чрез различна организационна култура); мотивирано чрез програми и с фокус върху технологиите. Изводите от проведените интервюта от страна на докторанта са подкрепени с проверени и публикувани изследвания на други автори и са съотнесени към формулираните в дисертационния труд хипотези. Анализирани са конкретни казуси от практиката на учителите.

4. Приноси

Научнообоснованото обосноваване на научнопопулярната педагогика не като модно течение, а като практика, която съдържа иновативен потенциал за успешни подходи и методи за работа в образователната среда, които мотивират учащите.

Разглеждането на академичната подготовка на педагогическите специалисти през погледа на практикуващите учители е ценно по отношение на възможността в нея да бъдат вградени значими за практиката компоненти под формата на отделни учебни дисциплини или тематични ядра.

Ролята на училището като организационна среда и култура, която стимулира иновации чрез ръководство, основано на лидерство, но и лидерство сред учителите-иноватори, които споделят свои добри практики.

Открояване на социалнопедагогически проблеми пред учителите, за решаването на които те търсят алтернативи чрез научнопопулярната педагогика.

5. Автореферат

Авторефератът отразява пълно и точно представеното в дисертационния труд изследване и отговаря на изискванията за оформление.

6. Публикации

Докторантът представя списък с 4 публикации по темата на дисертационното изследване, което надхвърля изискуемия минимум от три публикации.

7. Бележки, препоръки и въпроси

Разглеждането на изследователската проблематика като научнопопулярна педагогика и алтернативна педагогическа практика поставят следния въпрос:

Дали и доколко научнопопулярната педагогика се вписва в концепциите за неформално и информално образование?

В страни от изследователския интерес остава резултатността на процеса – само интерес и ангажираност ли следва да се цели в образованието или знания, умения, компетентности отразени в оценки?

8. Заключение

В заключение считам, че разработения от докторант Алиша Павлова дисертационен труд на тема „Научнопопулярната педагогика като среда за алтернативна образователна практика“ отговаря на всички необходими характеристики за такъв тип научен труд и има своите приноси. Давам своята положителна оценка и предлагам да бъде присъдена на ОНС „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика на докторант Алиша Павлова.

Дата: 10.06.2026 г.

Доц. д-р Юлиана Ковачка

гр. Благоевград

/подпис/

REVIEW

by Assoc. Prof Yuliana Kovachka, PhD

South-west University “Neofit Rilski”

of a dissertation for the award of the educational and scientific degree “Doctor”, Faculty of Pedagogy, Department of Social Pedagogy and Theory and Methodology of Physical Education, South-West University “Neofit Rilski”

Field of Higher Education: 1. Pedagogical Sciences

Professional Field: 1.2. Pedagogy

Doctoral Programme: Theory of Education and Didactics

Topic: “ Popular-Science Pedagogy as an Environment for Alternative Educational Practice ”

Author: Alisha Pavlova

Scientific Supervisor: Assoc. Prof. Trayan Popkochev, PhD

1. General Overview of the Procedure and the Doctoral Candidate

Doctoral candidate Alisha Pavlova was enrolled in part-time doctoral training in the doctoral programme Theory of Education and Didactics by Order No. 2955 of 19.12.2019. She has fulfilled the requirements set out in her individual study plan and was discharged with the right to proceed to defence by Order No. 7 of 08.01.2025. At present, by Order No. 749, she has been transferred to the newly established Department of Social Pedagogy and Theory and Methodology of Physical Education. During her doctoral training, the candidate demonstrated a responsible attitude and sustained interest in the research problem she had chosen, which was evident in her active communication with her scientific supervisor and in the management of the training process in the context of ongoing structural and organisational changes. Alisha Pavlova works with children at Ashley Academy Music School in Sofia. She has experience as a music teacher working with preschool and school-age children, as well as managerial experience in the field of education.

2. Relevance of the Topic

The dissertation reflects a fundamental change in our society concerning the role of information technologies and social networks in the way pedagogical specialists search for,

systematise and analyse information, as well as in the approaches on which they base their pedagogical interaction with adolescents and the means they use to implement innovative ideas in practice. The dissertation presents the efforts of innovative educators to identify and apply methods in search of those that may be defined as effective and applicable in specific situations, while also communicating this experience to the wider public, including the professional community, through platforms and channels, supported by evidence and examples from the practice of fellow teachers.

3. Structure and Characteristics of the Dissertation

The dissertation is structured into an introduction, four chapters, conclusions, recommendations, contributions, references and appendices, and meets the requirements for this type of research work. The bibliography is extensive and up to date, and includes numerous international sources. The main text comprises 263 pages. The data are presented effectively in tabular form. The citation practice is accurate.

The theoretical analysis of scholarly literature presented in the first chapter demonstrates the researcher's very good awareness of the pedagogical aspects of the selected research problem, including the concepts in favour of and against its establishment within the academic community. The functions of popular-science pedagogy are clearly outlined. The study represents a distinctive kaleidoscope of popular-science pedagogy, in which the doctoral candidate's ability for theoretical analysis and synthesis, authorial argumentation, and the formulation and verification of hypotheses in the course of the research is evident. The scientific contradictions are well substantiated: between theoretical models and their practical implementation; between subjectivity and objectivity on the part of authors; and between stereotypes and the neglect of context. The significant professional role of the teacher, namely the teacher's role as an innovator, is clearly highlighted. The dissertation presents the importance of the pedagogue in relation to innovations in the education system through the development of non-traditional pedagogical approaches based on reflection on personal pedagogical experience and on the experience of the professional teaching community. Another important aspect concerns the significance of popular-science pedagogy for developing the functional part of teaching, or more specifically, materials intended to be presented to a wider audience of specialists. In the definition of popular-science pedagogy adopted by the doctoral candidate, one can discern Paul Natorp's idea of the "pedagogisation" of the social environment, or so-called "social education". Today, however, as the doctoral

candidate emphasises, this is realised through: 1) social networks, where ideas are presented “through personal stories and visualised metaphors, while maintaining a clear educational purpose” (after Campos, 2025); 2) educational policies, through national strategies and programmes, as well as project-based activities; and 3) pedagogical culture oriented towards dialogue, empathy, support and positivity.

In the second chapter, the doctoral candidate emphasises that contemporary adolescents develop in a world of “algorithmic recommendations and influencer culture”, which places them in a changed, to some extent “consumer-oriented” position, in my view, and generally in a position oriented towards display, in which they seek publicity and recognition, but also look for authorities and indicators of credibility. The chapter identifies problematic areas that are often recognised as “taboo” topics in our education system, such as sex education, loneliness and religious education, topics that generate sharply polarised positions. For this reason, the thematic analysis carried out by the doctoral candidate is valuable, as it presents “working” practical solutions from the perspective of the respondents participating in the study. These are thematically grouped into the following core areas: 1) according to the object of pedagogical interaction; 2) according to the subjects involved, namely parents and children; and 3) according to the means of their application, including play, communication, sport, art and project-based learning. It should be noted, however, that this division is conditional and could be considered in greater detail.

In the third chapter, rich empirical material consisting of quantitative data has been collected. Here, the doctoral candidate’s skills in formulating hypotheses and verifying them through an in-depth analysis of the collected data can be clearly distinguished. Initially, the opinion of 50 primary school teachers is examined. In the conducted study and the subsequent analysis, the following conclusion stands out: “Goals before tools, and tools before regulation”. In other words, according to the participants in the dissertation research, the main problems are learning motivation, interest and learner engagement. In the analysis, teachers’ interest in popular-science pedagogy is summarised as pragmatic, from the perspective of applicable ideas that enrich practice. The next thematic core concerns access channels in combination with collegial reflection and support. The data obtained show that the application of popular-science pedagogy influences teachers’ personal authority and the way they are perceived by their pupils, which motivates them to share this experience with the expectation that it will be multiplied within the educational environment. With regard to the barriers to the introduction of these ideas, the doctoral candidate identifies in the analysis the following responses: conservatism, lack of awareness and insufficient support from the academic

environment through studies that would legitimise these ideas as effective. From a socio-pedagogical perspective, the analysis of the topics within popular-science pedagogy shared by the teacher participants in the discussions is significant: prevention of violence, addictive behaviour, personal development and coping with stress. All these topics draw attention to the need for support from an effective team of pedagogical specialists within the school community, including a psychologist, a pedagogical counsellor, a social worker and a social pedagogue.

In the fourth chapter of the dissertation, ten in-depth interviews were conducted through a qualitative approach. Particularly valuable here are the doctoral candidate's conclusions that popular-science pedagogy is a means of innovation and change through reflection on methods and readiness for experimentation; not only at the personal level, but also at the institutional level, through a different organisational culture; and through motivation supported by programmes and focused on technologies.

The doctoral candidate supports the conclusions drawn from the interviews with verified and published studies by other authors and relates them to the hypotheses formulated in the dissertation. Specific cases from teachers' practice are also analysed.

4. *Contribution*

The scientifically grounded substantiation of popular-science pedagogy not as a fashionable trend, but as a practice containing innovative potential for successful approaches and methods of work in the educational environment that motivate learners.

The examination of the academic preparation of pedagogical specialists through the perspective of practising teachers is valuable in terms of the possibility of incorporating practice-relevant components into this preparation, either as separate academic disciplines or as thematic units.

The role of the school is outlined as an organisational environment and culture that stimulates innovation through leadership-based management, as well as through leadership among innovative teachers who share their good practices.

Socio-pedagogical problems faced by teachers are identified, for the solution of which they seek alternatives through popular-science pedagogy.

5. *Abstract*

The abstract fully and accurately reflects the research presented in the dissertation and meets the formatting requirements.

6. *Publications*

The doctoral candidate presents a list of four publications on the topic of the dissertation research, which exceeds the required minimum of three publications.

7. *Notes, Recommendations and Questions*

The consideration of the research problem as popular-science pedagogy and alternative pedagogical practice raises the following question:

Whether and to what extent does popular-science pedagogy fit into the concepts of non-formal and informal education?

The effectiveness of the process remains outside the scope of the research interest. Should education aim only at interest and engagement, or also at knowledge, skills and competences reflected in assessment?

8. *Conclusion*

On the basis of the above, I consider that the dissertation developed by doctoral candidate Alisha Pavlova on the topic “Popular-Science Pedagogy as an Environment for Alternative Educational Practice” meets all the necessary characteristics of this type of scholarly work and has its own contributions. I give my positive assessment and propose be awarded educational and scientific degree “Doctor” in Field of Higher Education 1. Pedagogical Sciences, Professional Field 1.2. Pedagogy, Doctoral Programme Theory of Education and Didactics, to doctoral candidate Alisha Pavlova.

Date: 10.06.2026

Assoc. Prof Yuliana Kovachka, PhD

Blagoevgrad

/signature/